

PHÁT HUY CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC VIỆT NAM TRONG THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA

Ngày nhận bài: 10/09/2013

Ngày nhận lại: 11/10/2013

Ngày duyệt đăng: 30/12/2013

Nguyễn Năng Nam¹

Nguyễn Đình Bắc²

TÓM TẮT

Yêu nước là một trong những giá trị truyền thống có vai trò quan trọng hàng đầu của dân tộc Việt Nam. Trong bài viết này, tác giả tập trung làm rõ khái niệm chủ nghĩa yêu nước Việt Nam và những biểu hiện cụ thể của nó qua các thời kỳ lịch sử. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm khơi dậy, bồi đắp và phát huy sức mạnh của chủ nghĩa yêu nước trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta hiện nay.

Từ khóa: Chủ nghĩa yêu nước, động lực, con người, tinh thần.

ABSTRACT

Patriotism is among traditional values which play a leading role in Vietnamese people. In this article, the author focuses on defining the concept for the Vietnamese patriotism and its specific manifestations during different historic periods. Based on those focusess, the author proposes some solutions to ignite and strengthen patriotism in the perood boosting industrialisation and modernisation in Vietnam today.

Keywords: Patriotism, momentum, human, spirit.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Chủ nghĩa yêu nước giữ vị trí chuẩn mực cao nhất của đạo lý và đứng đầu trong bậc thang giá trị văn hóa tinh thần của dân tộc Việt Nam, là động lực nội sinh to lớn, tạo nên sức mạnh vô địch của cộng đồng các dân tộc Việt Nam trong những cuộc kháng chiến chống ngoại xâm cũng như trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

2. THỰC CHẤT CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC VIỆT NAM

Đối với dân tộc Việt Nam, chủ nghĩa yêu nước không chỉ là tình cảm tự nhiên, mà còn là sản phẩm của lịch sử, được hun đúc bởi chính lịch sử đau thương và hào

hùng của dân tộc. Chủ nghĩa yêu nước đó không chỉ dừng lại ở những tư tưởng, tình cảm thuần túy, mà còn được biểu hiện ở những hành động thiết thực của cá nhân và cộng đồng người³. Nói cách khác, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là sự thống nhất hữu cơ giữa tình cảm và lý trí, suy nghĩ và hành động, trở thành đạo lý sống của cá nhân và cộng đồng. Do vậy, có thể hiểu: *Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam là hệ thống quan điểm, tư tưởng, tình cảm, ý chí và hành động của con người Việt Nam đối với đất nước; được hình thành và phát triển lâu dài trong lịch sử dựng nước, giữ nước của dân tộc; biểu hiện ở tình yêu quê hương, xứ sở, đồng bào và hành động cống*

¹ ThS, Học viện Khoa học Quân sự, Hà Nội.

² TS, Học viện Chính trị, Hà Nội.

³ Trần Văn Giàu. *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*. Nxb Khoa học xã hội, 1980, tr.101.

hiến sức lực, trí tuệ, sẵn sàng xả thân vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, trở thành động lực tinh thần to lớn góp phần vào sự trường tồn của dân tộc và sự phồn vinh của đất nước.

Lịch sử mấy nghìn năm dựng nước và giữ nước của dân tộc ta cho thấy, do nằm ở vị trí chiến lược quan trọng trong khu vực và trên thế giới, lại giàu tài nguyên thiên nhiên, nên dân tộc Việt Nam thường xuyên phải đối mặt và chống trả những cuộc chiến tranh xâm lược của các thế lực ngoại bang có tiềm lực quân sự rất mạnh. Bên cạnh đó, dân tộc ta còn phải liên tục đương đầu với những thử thách hết sức khắc nghiệt của thiên tai, hạn hán, bão lụt,... Để tồn tại và phát triển, các thế hệ người Việt Nam tất yếu phải đoàn kết, sáng tạo trong lao động và đấu tranh. Quá trình đó đã hình thành một cách rất tự nhiên ở con người Việt Nam lòng yêu nước nồng nàn. Giá trị tốt đẹp đó đã được đời này truyền lại cho đời khác, được thế hệ sau liên tục bồi đắp, phát triển và hoàn thiện, hình thành nên chủ nghĩa yêu nước Việt Nam. Đây là một trong những truyền thống cao quý nhất, bền vững nhất, có vai trò to lớn trong lịch sử dân tộc ta. Điều này đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh tổng kết: “Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là một truyền thống quý báu của ta. Từ xưa đến nay, mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước”⁴.

Yêu nước là lý tưởng thiêng liêng, lẽ sống cao đẹp, là tình cảm chủ đạo và định hướng giá trị cho hành động và cách ứng xử của con người Việt Nam. Vì thế, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam vừa là phạm trù triết học, phạm trù đạo đức học, phạm trù văn hóa học trừu tượng, uyên thâm; vừa là sự biểu hiện hết sức phong phú, cụ thể, sinh động trong muôn mặt đời thường của dân tộc qua các thời kỳ lịch sử. Giá trị cao

quý đó không dễ phát hiện, bởi nó ẩn sâu trong trái tim, khối óc và trong từng huyết quản của con người Việt Nam. Song, vào những thời điểm đặc biệt, khi Tổ quốc lâm nguy, thì chủ nghĩa yêu nước Việt Nam lại trở dậy mạnh mẽ, trở thành nguồn sức mạnh vô cùng, vô tận, giúp dân tộc ta chiến thắng mọi kẻ thù.

Nhìn lại lịch sử của dân tộc qua các thời kỳ, chúng ta có thể nhận thấy sự tồn tại xuyên suốt và biểu hiện rất đặc trưng của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam. Biểu hiện qua các tấm gương tiêu biểu, như: Bà Trưng, Bà Triệu với tinh thần “không chịu cúi đầu, khom lưng làm tỳ thiếp”, Lý Thường Kiệt với “Nam quốc sơn hà”; Trần Quốc Tuấn với “Hịch tướng sĩ” và Nguyễn Trãi với “Cáo bình Ngô”. Rồi đến các anh hùng, dũng sĩ, như: Trần Bình Trọng, Võ Thị Sáu, Tô Vĩnh Diện, Nguyễn Văn Trỗi, Nguyễn Viết Xuân,... đã đối mặt với hiểm nguy, chiến đấu anh dũng, hi sinh vì Tổ quốc. Chủ tịch Hồ Chí Minh là tấm gương tiêu biểu nhất về tinh thần yêu nước, hi sinh quên mình vì độc lập, tự do, hạnh phúc của nhân dân, của dân tộc và nhân loại.

Như vậy, chủ nghĩa yêu nước truyền thống Việt Nam tuy được biểu hiện bằng nhiều nội dung, hình thức khác nhau, nhưng đó là một sự thống nhất chặt chẽ của: *Một là*, ý thức bảo vệ chủ quyền non sông đất nước, tinh thần độc lập dân tộc, ý chí tự chủ, tự lực tự cường, lòng tự hào tự tôn dân tộc, không chịu khuất phục trước kẻ thù, không chịu mất nước, không chịu làm nô lệ, quyết tâm bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc. *Hai là*, tình yêu quê hương, đất nước và sự gắn bó, đoàn kết giữa những con người có cùng nguồn tộc tổ tiên. *Ba là*, tinh thần tận tụy, xả thân và chủ nghĩa anh hùng trong lao động, đấu tranh, sáng tạo để dựng nước và giữ nước.

Chỉ bấy nhiêu thôi cũng đủ để chúng ta nhìn nhận một cách sâu sắc hơn giá trị nhân văn cao cả và vai trò to lớn của chủ

⁴ Hồ Chí Minh. Toàn tập, t.6. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr.171.

nghĩa yêu nước Việt Nam. Chủ nghĩa yêu nước là sợi chỉ đỏ xuyên suốt chiều dài lịch sử dân tộc, trở thành chuẩn mực cao nhất trong bậc thang giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam và là sức mạnh tiềm ẩn, không bao giờ cạn trong nhân dân.

Về mặt lý luận, chủ nghĩa Mác - Lênin đã khẳng định rằng, đời sống vật chất và đời sống tinh thần của xã hội có mối quan hệ biện chứng với nhau. Thực tiễn cho thấy, bất cứ tiềm năng tinh thần nào, dù lớn bao nhiêu, nếu muốn biến thành sức mạnh vật chất, đều cần phải được thường xuyên khơi dậy, bồi đắp và biến thành hành động cụ thể, thành các phong trào xã hội thiết thực, nếu không nó sẽ bị phai mờ theo thời gian. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhắc nhở: “Tinh thần yêu nước cũng như các thứ của quý. Có khi được trưng bày trong tủ kính, trong bình pha lê, rõ ràng dễ thấy. Nhưng cũng có khi cất giấu kín đáo trong rương, trong hòm. Bón phận của chúng ta là làm cho những của quý kín đáo ấy đều được đưa ra trưng bày. Nghĩa là, phải ra sức giải thích, tuyên truyền, tổ chức, lãnh đạo, làm cho tinh thần yêu nước của tất cả mọi người đều được thực hành vào công việc yêu nước, công việc kháng chiến”⁵. Do vậy, trong mỗi thời kỳ, mỗi giai đoạn lịch sử của dân tộc, sức mạnh và ảnh hưởng của chủ nghĩa yêu nước truyền thống đến đâu, còn phụ thuộc rất lớn vào khả năng đánh thức, hiện thực hóa và phát huy sức mạnh đó của các thế hệ người Việt Nam, như khẳng định của Giáo sư Trần Văn Giàu: “Vận nước suy hay thịnh, mất hay còn, nhục hay vinh, phần rất quan trọng này là tùy thuộc ở chỗ ta ứng dụng và phát huy hay ta quên lãng và chôn vùi món vũ khí tinh thần ấy mà tất cả các thế hệ tổ tiên, ông cha đều có công góp cả xương máu để rèn luyện”⁶.

3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CƠ BẢN NHẪM PHÁT HUY CHỦ NGHĨA YÊU NƯỚC VIỆT NAM TRONG ĐIỀU KIỆN HIỆN NAY

Sau hơn 25 năm thực hiện đường lối đổi mới, với sự nỗ lực phấn đấu của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, đất nước ta đã thực hiện thành công bước đầu công cuộc đổi mới, ra khỏi tình trạng kém phát triển; đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt. Hệ thống chính trị và khối đại đoàn kết dân tộc được củng cố, tăng cường. Độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ và chế độ xã hội chủ nghĩa được giữ vững, vị thế và uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế được nâng cao. Sức mạnh tổng hợp của đất nước đã tăng lên rất nhiều, tạo tiền đề để nước ta tiếp tục phát triển mạnh mẽ hơn theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Tuy nhiên, nước ta vẫn đang đứng trước nhiều thách thức lớn, đan xen nhau và diễn biến phức tạp, không thể xem thường. Nguy cơ tụt hậu xa hơn về kinh tế so với nhiều nước trong khu vực và trên thế giới vẫn tồn tại. Tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí còn nghiêm trọng. Những biểu hiện xa rời mục tiêu của chủ nghĩa xã hội, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” có diễn biến phức tạp. Tình hình thế giới thay đổi nhanh chóng, phức tạp, khó lường nhưng hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế chủ yếu; Sự nghiệp đổi mới của nước ta đang phát triển mạnh mẽ cả bề rộng và chiều sâu, nhiều vấn đề mới được đặt ra đòi hỏi phải giải quyết cả lý luận và thực tiễn. Chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch đã và đang câu kết với nhau tiếp tục thực hiện âm mưu “diễn biến hòa bình”, gây bạo loạn lật đổ, sử dụng các chiêu bài “dân chủ”, “nhân quyền”, chia rẽ dân tộc, tôn giáo, vu cáo xuyên tạc, bóp méo tình hình, kích động bạo lực hòng làm thay đổi chế độ chính trị ở nước ta. Tình hình và bối cảnh trên sẽ tạo ra cả những thời cơ và thách thức đan xen trong quá trình xây dựng và phát triển của đất nước.

⁵ Hồ Chí Minh. *Sđd.*, t.6, tr.172.

⁶ GS. Trần Văn Giàu, *Tư tưởng yêu nước Việt Nam – một bảo bối của sự nghiệp giữ nước và dựng nước*, Tham luận tại Hội thảo quốc tế về Việt Nam học lần thứ nhất, tổ chức tại Hà Nội từ ngày 15 đến ngày 17-7-1996

Phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, đòi hỏi chúng ta phải có hệ thống giải pháp mang tính đồng bộ và khoa học; trong đó, trước hết cần quan tâm nhận thức và giải quyết một số vấn đề cơ bản, như:

Thứ nhất, cụ thể hóa các phương thức biểu hiện của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa để người dân dễ hiểu, dễ tiếp thu và chuyển hóa thành hành động cách mạng.

Từ góc độ kinh tế, yêu nước được thể hiện trước hết và chủ yếu ở tinh thần vươn lên rửa cái nhục nghèo nàn, lạc hậu, thua kém nước khác. Nếu như độc lập tự do là khát vọng cháy bỏng mà các thế hệ cha anh đã từng xả thân phấn đấu thực hiện, thì khát vọng đưa nước ta thoát khỏi tình trạng nước nghèo, chậm phát triển và vững bước tiến lên chủ nghĩa xã hội cũng cần phải được thổi bùng lên trong các thế hệ hôm nay. Các thế hệ hôm nay cần nhận thức sâu sắc rằng, dân tộc ta - một dân tộc cần cù, thông minh, dũng cảm, đã từng đánh thắng những đế quốc sừng sỏ nhất thế giới sẽ nhất định không cam chịu là một nước nghèo, chậm phát triển. Những gì mà các nước tiên tiến trên thế giới đã làm được trong lĩnh vực kinh tế, khoa học - công nghệ,... thì nhất định chúng ta cũng sẽ làm được. Đây không chỉ là niềm tin, lòng tự tôn dân tộc, mà còn là lương tâm, trách nhiệm của thế hệ đi sau đối với các thế hệ đi trước. Do vậy, yêu nước trong điều kiện hiện nay chính là sự cố gắng phấn đấu học tập, tu dưỡng và rèn luyện; là tinh thần lao động cần cù, sáng tạo và tiết kiệm của mỗi người dân để làm ra ngày càng nhiều của cải vật chất cho xã hội; tham gia tích cực và có hiệu quả vào công cuộc xóa đói giảm nghèo, làm giàu một cách chính đáng cho bản thân, gia đình và cho xã hội để qua đó, góp phần phát triển kinh tế đất nước. Mỗi cá nhân, dù ở cương vị nào cũng phải nỗ lực hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình, thực hiện tốt nghĩa vụ và trách nhiệm công

dân, phấn đấu góp phần đưa nước ta thoát khỏi nghèo nàn, lạc hậu, từng bước vươn lên theo kịp các nước trong khu vực và thế giới. Trong thời gian qua, đã có ngày càng nhiều cá nhân, tập thể được Đảng và Nhà nước ta phong tặng danh hiệu “Anh hùng lao động trong thời kỳ đổi mới”. Đó chính là những tấm gương tiêu biểu về lòng yêu nước trong thời kỳ mới.

Để sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đi đến thành công, không thể thiếu vai trò to lớn của khoa học - công nghệ và tri thức. Đảng ta luôn nhấn mạnh: “Công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước phải bằng và dựa vào khoa học và công nghệ”, “đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa gắn với phát triển kinh tế tri thức”. Do vậy, thế hệ trẻ ngày nay - chủ nhân tương lai của đất nước, chủ thể cơ bản của sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa cần thể hiện lòng yêu nước của mình bằng hành động dũng cảm, táo bạo xông pha nơi trận tuyến kinh tế và tri thức, khoa học và công nghệ; phát huy tính năng động, nhạy bén và sáng tạo, “đi tắt đón đầu” trong nghiên cứu và ứng dụng tiến bộ khoa học - công nghệ vào sản xuất, đem lại năng suất, chất lượng và hiệu quả cao, hạ giá thành sản phẩm, xây dựng nên những thương hiệu Việt có sức cạnh tranh cao trên trường quốc tế. Đồng thời, mỗi người cần rèn luyện phong cách tư duy và tác phong công nghiệp trong mọi lĩnh vực hoạt động, đáp ứng yêu cầu của thời kỳ hội nhập. Nguyên Tổng Bí thư Đỗ Mười đã từng nói: “Thế hệ ngày nay phải tiếp nối sự nghiệp của lớp người đi trước, đẩy mạnh công cuộc đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa nước nhà để rửa nỗi nhục nghèo khổ, mở ra một chương sử mới rạng rỡ cho non sông Việt Nam vinh quang sánh vai cùng các dân tộc khác trên thế giới”⁷.

Từ góc độ chính trị, yêu nước trong giai đoạn hiện nay là nâng cao lòng tự hào dân tộc, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam và tương lai tươi sáng của đất nước, tiền đồ của dân tộc; tránh tâm lý tự ti, bi quan, dao động. Tuyệt đối

trung thành với mục tiêu lý tưởng là độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội mà Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Nhân dân ta đã lựa chọn; tự giác chấp hành nghiêm chỉnh mọi đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật Nhà nước. Đồng thời, yêu nước trong giai đoạn hiện nay phải gắn với sự phát triển chung của phong trào cách mạng và đấu tranh giải phóng dân tộc, vì hòa bình và tiến bộ xã hội trong khu vực và trên toàn thế giới.

Mặt khác, để đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, tất yếu chúng ta phải mở cửa hội nhập với khu vực và thế giới, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ với các nước để trao đổi, học tập, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, trình độ quản lý kinh tế và khoa học - công nghệ tiên tiến. Song, chúng ta phải luôn giữ vững sự độc lập tự chủ, không thể trông đợi vào sự giúp đỡ “vô tư” của các nước khác, cũng không thể có thái độ thụ động, ỷ lại vào bất kỳ ai. Vì thế, yêu nước trong giai đoạn hiện nay còn phải gắn liền với việc nêu cao ý thức độc lập tự chủ và ý chí tự lực tự cường. Trong đó, một mặt, chúng ta cần tranh thủ tối đa nguồn lực bên ngoài, nhưng mặt khác, cần xác định phải dựa vào nguồn lực trong nước, vào sức mạnh nội lực là chính. Bước vào hội nhập, chúng ta không những phải bảo vệ được nền độc lập tự chủ của quốc gia, mà còn phải xây dựng được nền kinh tế vững mạnh, đủ sức cạnh tranh trong mọi điều kiện, thích ứng với mọi tình hình. Chúng ta hội nhập với thế giới để tiến lên nhưng không hòa tan, không đánh mất bản sắc của dân tộc mình. Chủ nghĩa yêu nước đã giúp dân tộc ta đứng vững, trưởng thành qua hơn một nghìn năm Bắc thuộc và hơn một trăm năm thống trị của chủ nghĩa thực dân cũ, mới thì hiện tại, chủ nghĩa yêu nước ở một tầm cao mới, cũng chính là nền tảng để dân tộc ta vững bước tiến lên trên con đường hội nhập.

Từ góc độ xã hội, yêu nước được thể

hiện ở tinh thần đoàn kết, đấu tranh chống lại những thói hư, tật xấu, cái bảo thủ, trì trệ trong tư duy, trong suy nghĩ và cách làm. Đặc biệt, trong điều kiện cả nước đang tập trung mọi nguồn lực cho sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, thì yêu nước phải là dũng cảm đấu tranh chống lại tệ nạn quan liêu, tham nhũng, bảo vệ sự trong sạch của bộ máy Đảng và Nhà nước.

Từ góc độ quốc phòng - an ninh, trong điều kiện đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đặt trọng tâm vào nhiệm vụ xây dựng đất nước, phát triển kinh tế, chúng ta vẫn không được lơ là nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Do vậy, yêu nước trong bối cảnh này đòi hỏi chúng ta phải luôn nêu cao ý thức bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; nhận thức sâu sắc về “đối tác” và “đối tượng”; nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng, ngăn chặn, đẩy lùi và làm thất bại mọi âm mưu và hành động chống phá của các thế lực thù địch trong chiến lược “Diễn biến hòa bình”; sẵn sàng chiến đấu, hy sinh để bảo vệ bản sắc văn hóa, nền độc lập, tự do của Tổ quốc; giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa hai nhiệm vụ chiến lược - xây dựng đất nước và bảo vệ Tổ quốc.

Như vậy, có thể nói, trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, chủ nghĩa yêu nước Việt Nam mang nhiều nội dung mới và hình thức thể hiện cũng đa dạng, phong phú hơn. Tuy nhiên, cho dù ở góc độ và phương thức thể hiện như thế nào thì mục đích cốt lõi của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam vẫn không thay đổi - là làm tất cả những gì có thể để đem lại những điều tốt đẹp nhất cho quê hương, đất nước, trong đó có bản thân và gia đình của mỗi người.

Thứ hai, tích cực tuyên truyền, giác ngộ chủ nghĩa yêu nước trong các tầng lớp nhân dân, với những hình thức đa dạng,

⁷ Đỗ Mười. Về công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1997, tr.193.

phong phú, thiết thực và hiệu quả.

“Chủ nghĩa yêu nước là một trong những tình cảm sâu sắc nhất, đã được củng cố qua hàng trăm, hàng nghìn năm của các tổ quốc biệt lập”⁸. Song, thực tiễn thời gian qua đã cho thấy, dường như chủ nghĩa yêu nước Việt Nam - nguồn lực nội sinh to lớn của dân tộc vẫn chưa được khơi dậy, khai thác và phát huy đúng với tiềm năng vốn có của nó. Dường như, con đường và cách thức đưa chủ nghĩa yêu nước từ trái tim, khối óc, tình cảm đến với đời sống hiện thực, trở thành phương châm, lẽ sống và hành động của mỗi người Việt Nam vẫn còn những bất cập nhất định, cần được nhận thức và giải quyết. Điều đó có những lý do khách quan từ mặt trái của nền kinh tế thị trường và sự phức tạp của quá trình hội nhập, nhưng, quan trọng hơn cả là chúng ta chưa chú trọng đúng mức đến việc bồi dưỡng tình cảm cách mạng, khơi dậy và phát huy tinh thần ái quốc, ý thức tự lực, tự cường; kích thích bầu nhiệt huyết, tính năng động, sáng tạo và quả cảm của quần chúng nhân dân. Chừng nào, việc phát huy các giá trị của chủ nghĩa yêu nước vẫn còn có sự coi nhẹ, chủ quan, buông lỏng thì khi đó, nó vẫn còn nhiều hạn chế.

Vì vậy, để khơi dậy và phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, chúng ta cần tăng cường hơn nữa công tác giáo dục, tuyên truyền, giác ngộ tinh thần yêu nước trong mọi tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ nước nhà. Đại hội XI của Đảng đã chỉ rõ: Để phát huy mạnh mẽ sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, chúng ta cần phải “tăng cường tuyên truyền, giáo dục tinh thần yêu nước, ý thức dân tộc, trách nhiệm và nghĩa vụ... cho mọi người”⁹. Trong đó, việc tích cực đổi mới, lựa chọn, kết hợp và vận dụng sáng tạo các phương pháp, hình thức tuyên truyền, giác ngộ chủ nghĩa yêu nước giữ vai trò hết sức

quan trọng. Đặc biệt, cần kết hợp chặt chẽ giữa tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa yêu nước với đẩy mạnh các phong trào thi đua yêu nước trong nhân dân. Thi đua chính là điều kiện, tiền đề quan trọng để biến lòng yêu nước thành hành động cách mạng tự giác của mọi người. Điều đó, đòi hỏi các tổ chức trong cả hệ thống chính trị cần nâng cao nhận thức với những kế hoạch cụ thể và thường xuyên để khơi dậy và phát huy tinh thần yêu nước nồng nàn của dân tộc ta nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp của cả dân tộc, vượt qua mọi khó khăn thách thức phấn đấu thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng văn minh, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội.

Thứ ba, tạo ra các điều kiện và môi trường xã hội thuận lợi, làm cơ sở và động lực để phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong điều kiện mới.

Dễ nhận thấy rằng, trong điều kiện hiện nay, nhiều người dân có tinh thần yêu nước, nhưng họ lại khó có thể thể hiện những hành vi yêu nước, khi cuộc sống của họ còn rất khó khăn, thiếu thốn, khi họ phải hàng ngày, hàng giờ vật lộn với miếng cơm, manh áo. Khi người dân đã ý thức được họ cần phải làm gì để thể hiện tinh thần yêu nước trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa thì vai trò của Đảng và Nhà nước trong việc tạo những điều kiện và môi trường thuận lợi cho những người dân có những hoạt động cụ thể, thiết thực góp phần vào sự ổn định, phát triển đất nước là vô cùng quan trọng. Do vậy, trước hết, Đảng và Nhà nước cần tiếp tục nghiên cứu, bổ sung và ban hành các cơ chế, chính sách kinh tế - xã hội phù hợp để nâng cao hơn nữa đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, đảm bảo an sinh xã hội, thực hiện tốt dân chủ xã hội chủ nghĩa, phát huy đầy đủ quyền làm chủ của nhân dân, đẩy lùi nạn tham nhũng, kết hợp và giải quyết tốt mối quan hệ giữa lợi

⁸ V.I.Lênin. Toàn tập, t.37. Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1981, tr.226.

⁹ Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.234.

ích cá nhân và lợi ích tập thể, giữa tăng trưởng kinh tế với thực hiện công bằng và tiến bộ xã hội. Đồng thời, xây dựng và củng cố vững chắc khối đại đoàn kết toàn dân tộc, “lấy mục tiêu xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh làm điểm tương đồng, xóa bỏ mặc cảm, định kiến về quá khứ, thành phần giai cấp, chấp nhận những điểm khác nhau không trái với lợi ích chung của dân tộc”¹⁰.

4. KẾT LUẬN

Phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước chính là nhằm khơi dậy và phát huy tinh thần và nghị lực, trí tuệ và tài năng của mỗi người và toàn thể cộng đồng để tập trung phát triển kinh tế, xây dựng đất nước ngày càng giàu

mạnh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc thân yêu và thành quả cách mạng, gắn độc lập dân tộc với chủ nghĩa xã hội, giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa, bảo vệ và giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, nâng cao uy tín và vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế. Yêu nước đã trở thành tình cảm, tư tưởng thường xuyên trong mỗi con người Việt Nam, được nâng lên thành chủ nghĩa yêu nước Việt Nam. Nhưng, chủ nghĩa yêu nước cần được thường xuyên khơi dậy, bồi đắp và phát huy để trở thành bộ đỡ và sức mạnh tinh thần của các tầng lớp nhân dân, nhất là trong thế hệ trẻ nước nhà, nhằm đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, từ đó, tạo đà vững chắc cho dân tộc ta cất cánh vươn lên sánh vai cùng các “cường quốc năm châu” trong thời kỳ hội nhập toàn cầu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Văn Giàu (1980), *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
2. Trần Văn Giàu (1999), *Sự hình thành về cơ bản của chủ nghĩa yêu nước truyền thống Việt Nam, truyền thống yêu nước trong lịch sử Việt Nam*, Nxb Thanh niên, Hà Nội.
3. Nguyễn Hùng Hậu (2008), *Từ chủ nghĩa yêu nước truyền thống đến chủ nghĩa yêu nước Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Nga (2006), *Phát huy truyền thống yêu nước Việt Nam trong giai đoạn hiện nay*, Tạp chí Cộng sản, số 1 tháng 1.
5. Trần Xuân Trường (1999), *Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam thời đại Hồ Chí Minh*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
6. Nguyễn Học Từ (2005), *Tôn vinh và phát huy chủ nghĩa yêu nước xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong điều kiện mới*, Tạp chí Quốc phòng toàn dân, số tháng 5.

¹⁰ Đảng Cộng sản Việt Nam. *Sổđ.*, tr. 240.